

του Γιάννη Καλογήρου¹

Αν κάτι ουσιαστικό κατάφερε η χώρα μας την τελευταία δεκαετία, ήταν να διορθώσει τις μεγάλες μακροοικονομικές ανισορροπίες και μάλιστα χωρίς σημαντικές κοινωνικές αβαρίες και εκπτώσεις, να μπει σε μια μακρά αναπτυξιακή τροχιά, να αναβαθμίσει τις υποδομές της και να βελτιώσει τη θέση της στον κόσμο. Ακόμη και τα «φουσκωμένα ελλείμματα» της απογραφής-φάρσας ωχριούν μπροστά στα μακροοικονομικά προβλήματα των αρχών της δεκαετίας του 1990, η υπερδεκαετής αναπτυξιακή πορεία που δρομολογήθηκε αποτελεί ένα από τα τρία μεγάλα αναπτυξιακά κύματα στη σύγχρονη οικονομική μας ιστορία, ενώ η χώρα μας από μέρος του βαλκανικού προβλήματος έγινε δραστήρια ευρωπαϊκή δύναμη στην περιοχή με διακριτή και ενεργό παρουσία στις ευρωπαϊκές εξελίξεις.

Σήμερα, κι ενώ η νέα κυβέρνηση συμπληρώνει το ένα έκτο της θητείας της, αυτές ακριβώς οι κατακτήσεις κινδυνεύουν. Αναδεικνύονται ήδη οι δυσμενείς επιπτώσεις στη διεθνή θέση της χώρας μας απ' τις πολιτικές επιλογές της νέας διακυβέρνησης - της «μη θέσης» στο κυπριακό, της απεμπόλησης του «Ελσίνκι» στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, της επιπόλαιης ανευθυνότητας που συνόδευσε την «απογραφή», της απουσίας της από τα ευρωπαϊκά και βαλκανικά δρώμενα. Τρεις χαρακτηριστικές αδυναμίες της αναδύονται. Η πρώτη σχετίζεται με την ανικανότητά της να αξιολογήσει τις επιπτώσεις που γεννούν οι κινήσεις της ή απουσία κινήσεων στο διεθνές περιβάλλον. Η δεύτερη, με την έλλειψη νέων ιδεών και περιεχομένου στις δημόσιες πολιτικές που καλείται να ασκήσει. Η τρίτη, αλλά όχι έσχατη, με τη δυσκολία της να διδαχθεί από τις επιτυχίες και τα λάθη της προκατόχου της, να αποτιμήσει τις πραγματικές δυσκολίες που εμφανίζονται στο στάδιο της εφαρμογής των πολιτικών και των προγραμμάτων.

Όμως, η δραματική μεταστροφή της εικόνας που παρουσιάζει η χώρα, οφείλεται πρωτίστως στο γεγονός ότι η σημερινή κυβέρνηση **δεν έχει συγκεκριμένη κεντρική κατεύθυνση για το που θέλει να την οδηγήσει..** Δεν έχει σαφείς μείζονες εθνικούς και κοινωνικούς στόχους. Κι αυτό είναι πρωτοφανές, διότι στη μεταπολιτευτική ιστορία της Ελλάδας όλες οι κυβερνήσεις είχαν ένα σαφές στίγμα πλεύσης. Η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή πέτυχε να εντάξει τη χώρα στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, η κυβέρνηση του Ανδρέα Παπανδρέου κατάφερε να εντάξει κοινωνικο-πολιτικά την «άλλη μισή Ελλάδα», η κυβέρνηση Μητσοτάκη προσπάθησε να μετακινήσει το οικονομικό εκκρεμές προς μια πιο φιλελεύθερη κατεύθυνση και η κυβέρνηση του Κώστα Σημίτη πέτυχε να εκσυγχρονίσει τη χώρα και να την εντάξει στο κέντρο των ευρωπαϊκών εξελίξεων. Στη διακυβέρνηση του Κώστα Καραμανλή ωστόσο, δύσκολα μπορεί κάποιος να διακρίνει μια κόκκινη κλωστή που να διαπερνά την πολιτική και την πρακτική της και να αποδίδει ένα πρόταγμα προοπτικής.

Το αποτέλεσμα. Η «ήπια προσαρμογή» κινδυνεύει να μετασχηματισθεί σε αναγκαστική και βίαιη, η φορολογική ελάφρυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να μετατραπεί σε φορολογική επιδρομή (αφού τα κρατικά έσοδα καταρρέουν και τα ελλείμματα διευρύνονται), ενώ το Γ' ΚΠΣ - μετά από μια δύσκολη πορεία

επιτάχυνσης το 2003 – οδεύει επιβραδυντικά στη διάρκεια μιας κρίσιμης για την εξέλιξή του χρονιάς. Με το πέρασμα του χρόνου γίνεται φανερό ότι η πολυδιαφημισμένη «επανίδρυση» του κράτους στερείται περιεχομένου και συρρικνώνεται ταχύτητα σε μια πρακτική «σηκωθείτε εσείς, να κάτσουν οι δικοί μας». Στον τομέα αυτό, είναι χαρακτηριστική η **απουσία ιδεών. Ιδεών που σχετίζονται με την** ουσιαστική ένταξη των έργων πληροφορικής στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Με τις αναγκαίες οργανωτικές και διοικητικές αλλαγές που πρέπει να προηγηθούν ή να ακολουθήσουν. Με τις προϋποθέσεις αξιοποίησης και **διαλειτουργικότητας** των ετερογενών- υφισταμένων και νέων- πληροφοριακών συστημάτων που εκ των πραγμάτων θα συνυπάρχουν στους διάφορους τομείς της δημόσιας διοίκησης. Με το είδος, την ποιότητα και την έκταση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που θα παρέχονται προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Γενικότερα, η νέα διακυβέρνηση δεν φαίνεται ν'ακολουθεί μια σοφή συμβουλή- που αποδίδεται στη μακρά παράδοση της βρετανικής δημόσιας διοίκησης- που λέει: **Αυτά που δεν μπορείς ή δεν έχει νόημα ν'αλλάξεις συνέχισέ τα χωρίς καθυστέρηση. Αυτά που νομίζεις και θέλεις να αλλάξουν, άρχισε να τα αλλάζεις αμέσως. Η ικανότητά σου έγκειται στο να διακρίνεις ποιά ανήκουν στην πρώτη κατηγορία και ποια στη δεύτερη...**

Με τούτα και μ'εκείνα, αυτό που διακυβεύεται- εκτός από τη διεθνή θέση της χώρας- είναι η αναπτυξιακή της προοπτική. Το κεντρικό πρόβλημα της χώρας σήμερα είναι **η διατήρηση της ανάπτυξης με ρυθμούς σημαντικά υψηλότερους της ευρωζώνης και κυρίως η βελτίωση της ποιότητας της αναπτυξιακής διεργασίας..** Ήδη τα πρώτα ανησυχητικά σημάδια προβάλλουν στον ορίζοντα. Τον Σεπτέμβριο, σημειώθηκε σημαντική απώλεια στον δείκτη οικονομικού κλίματος – ο οποίος ας σημειωθεί ότι ακολουθεί μια πτωτική πορεία απ'τον περασμένο Απρίλιο- προσεγγίζοντας επίπεδα κατώτερα του δείκτη της Ευρωζώνης και του μέσου όρου της τελευταίας τετραετίας στην Ελλάδα. Όμοιως, επιβραδυντικά προβλέπεται να κινηθεί και η μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας τα επόμενα χρόνια.

Τι μας χρειάζεται σήμερα; Σίγουρα, όχι, μια πολιτική που επικεντρώνεται στην επικοινωνιακή διαχείριση, τις τακτικές κινήσεις και τις ευκαιριακές συμπλεύσεις, στην υποκατάσταση των πολιτικών επιλογών με τη διαχείριση των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων, στην απλή υιοθέτηση αντιφατικών αιτημάτων που δεν μπορούν να ικανοποιηθούν, στο καθημερινό «βλέποντας και κάνοντας». Αυτό, που πρέπει να επιχειρηθεί είναι η διαμόρφωση και κυρίως η εφαρμογή **μιας πολιτικής δημιουργικής ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής συνοχής,** που θα κινητοποιεί δημιουργικούς, μορφωμένους και καταρτισμένους ανθρώπους που θα αξιοποιεί τις νέες τεχνολογίες και θα συμβάλλει στην ανάπτυξη μιας ανεκτικής και ανοικτής κοινωνίας. Μιας κοινωνίας συνεκτικής και δεκτικής στην καινοτομία και στον πειραματισμό, που θα εμπνέει αξιόλογο ανθρώπινο δυναμικό και θα ευνοεί την ανάληψη επιχειρηματικών και τεχνολογικών δραστηριοτήτων υψηλών δυνατοτήτων. **«It's creativity, stupid»** που θάλεγε κι ο Μπιλ Κλίντον, καλή του ώρα, μέρες που είναι...

¹ Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ. Διετέλεσε Γενικός Γραμματέας Βιομηχανίας και Ειδικός Γραμματέας για την Κοινωνία της Πληροφορίας.